

SISÄLLYS

ALUKSI	9
SUOMALAISUUS JA ŠAMANISMI	13
ŠAMANISMIN PERINTÖ	16
Menneisyyden viestit	16
Klassinen ongelma	16
Šamanismi perinteenä	20
Šamanismi 'sielullisena varustuksena'	22
Hitaasti muuttuvat rakenteet	26
Toiminta ja perinteen transformaatio	27
Kantaako suullinen runo menneisyyden ääntä?	29
Tulkinnan kehukset	35
Šamanistinen tieto ja myyttiset mielikuvat	38
Pohjoinen šamanismi	38
Myyttiset mielikuvat	42
Mielikuvat ja metaforat	44
Tuonpuoleisen symbolit mielikuvien ja metaforien lähteenä	48
Šamanistisen ajattelun mallit	50
Kertomukset ja laulut	53
Perinteestä visioiksi	59
SANAN VOIMA	64
Loitsu: Tietäjän väline	64
Läntinen ja itäinen traditio	64
Loitsut yhteisön elämässä	68
Tietäjän toimi	71
Tautikäsitys ja loitsun idea	76
Tietäjän sanat	83
Loitsu ja riitti	83
Loitsun rakentuminen	86
Tietäjän sanojen teemat	89
Aihelmien muuntelu ja myyttinen ajattelu	92
Loitsun mieleenpainaminen ja esittäminen	97

Myyttisen tiedon ulottuvuudet	98
TUONPUOLEINEN	104
Varhaiset vainajala-käsitykset	104
Uskontoarkeologian lähtökohtia	104
Pyyntikulttuurin hautaustavat	106
Polttohautaus ja etävainajala	112
Kalmisto: lähivainajala	115
Rinnakkaiset vainajala-käsitykset	118
Etävainajalat	120
Veden takana, maan alla, taivaassa	120
Tuonen tie, Manan maja	125
Vainajakultti ja maailmojen raja	131
Pohjola ja muut myyttiset seudut	132
Tutkijoiden Pohjola-kuvat	132
Maailman rakenne ja keskuksen merkit	136
Pohjola ja vainajala	137
Hiitola	139
Hirviöiden ja puoli-ihmisten valtakunnat	140
Epiikan Pohjola: myyttiä vai paikallishistoriaa?	144
Väinämöinen eepisten runojen sankarina	146
Ryöstö- ja kosinta-aiheet	148
Paikallistettu Pohjola	149
Tietäjän sanojen topografia	153
Manauspaikat	153
Pahan palauttaminen	155
Luontoon manaaminen	156
Maailman äärimmäisille rajoille	158
Kosmografinen topos	161
Manaukset ja niiden mielikuvat	165
TUONPUOLEISET	167
Tietäjän avustajat	167
Kainulaisen kylvetyssanat	167
Kristilliset auttajat	170
Ukko, ylinen Jumala	172
Prototyypinen tietäjä ja myyttiset auttajat	177
Luonnonhaltijat ja vainajat	181

Apueläimet	187
Demonin siirto	187
Evenkien parannusistunto	189
Eläinhahmoiset apuhenget	192
Noitien taistelu	193
Metamorfoosi ja sielueläin	195
Tietäjän myyttiset apueläimet	198
ŠAMANISTISET TAIDOT	206
Haltioituminen	206
Ekstaattinen tila	206
Luonto, haltija	213
Lovi, love	223
Onko loitsuja laulettu?	226
Loitsia: laulaa	226
Tiedot loitsujen laulamisesta	227
Laulu, lev, galdr	231
Laulu ekstaasin välineenä	236
Varautuminen	239
Tietäjän varusteet	239
Suojautuminen	246
Matka tuonpuoleiseen	250
Kansainvälinen perinne	250
Väinämöisen Tuonelan matka	256
Kuolleen noidan tieto	261
Lemminkäisen matka	263
Hedelmällisyyskultin muistuma	267
PÄÄTELMIÄ	272
Myyttinen perinne ja loitsujen mielikuvat	272
Yhteiset aiheet, erilaiset mentaliteetit	272
Kulttuuriset kontekstit	276
Myytti, historia ja fantasia	278
Loitsujen myyttiset mielikuvat	280
Šamaanista tietäjään	285
Viikinki- ja ristkiretkiajan kulttuuri-ilmasto	285
Tietäjät, näkijät, parantajat	286

Keskiaika murrosvaiheena	288
Šamanistiset mielikuvat	291
Rautakauden laulaja-tietäjä	293
Taisteleva tietäjä	294
Mielikuvien kerrokset	296
VIITTEET	298
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	329
KUVALÄHTEET	347
HENKILÖHAKEMISTO	349
ASIAHAKEMISTO	352